

A Régiók Bizottsága véleménye – „Az Európai Unió hegyvidéki politikája felé: Európai elképzelések a hegyvidékek jövőjéről” című Zöld könyv kidolgozásának indítványozása

(2008/C 257/07)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- emlékeztet José Manuel Barroso elnök kezdetektől fogva pozitív válaszára, amelyet a Hegyvidéki Területek Képviselőinek Európai Szövetsége által – a hegyvidéki területeket célzó európai politikákról szóló zöld könyv kidolgozásának tárgyában – feltett kérdésre, a Régiók Bizottsága 2006. december 7-i plenáris ülésén folytatott strukturált párbeszéd keretében adott,
- megjegyzi, hogy a hegyvidékek egyrészt állandó természeti és földrajzi hátrányokkal küzdő területek, másrészt pedig természeti és humán tőkével rendelkező, a növekedést és a munkahelyteremtést ösztönző régiók,
- kéri, hogy az Európai Unió egy valódi, a hegyvidéki területek egészét célzó, sokszínűségüket tiszteletben tartó, európai, integrált politikát valósítson meg,
- támogatná, ha az Európai Bizottság és a EU-tagállamok a megújított lisszaboni és göteborgi stratégiák általános célkitűzéseit aktívan, a hegyvidékek versenyképességét és fenntartható fejlődését célzó európai cselekvési terven keresztül alakítanák ki,
- az Európai Bizottságnak e három fő téma figyelembevételét ajánlja:
 - a) a hegyvidéki területek vonzóságának és megközelíthetőségének javítása vállalkozások és új lakosok fogadása érdekében, különösen a szárazföldi és digitális kommunikációs csatornák javítása, a transz-európai hálózatokhoz való kapcsolódás terjesztése által, valamint azzal, hogy ösztönzik az újítást és az alkotást a szakismeretek, a humán erőforrások, valamint a vállalkozói szellem érvényre juttatásában;
 - b) a hegyvidéki területeknek a saját forrásaik oldaláról való szemlélete és sajátosságaik figyelembevétele annak érdekében, hogy meghaladhassák az állandó természeti hátrányukból adódó többletköltséget, és hogy fenn tudják tartani az általános érdekű szolgáltatásokat;
 - c) klaszterek és versenyképességi pólusok kifejlesztése a különböző tevékenységi ágazatok egyesítése és egységesítése érdekében, a fenntartható fejlődés céljából;

Előadó: Luis DURNWALDER (IT/EPP), Bolzano autonóm tartomány elnöke, regionális önkormányzatának képviselője

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. emlékeztet José Manuel Barroso elnök kezdetektől fogva pozitív válaszára, amelyet a Hegyvidéki Területek Képviselőinek Európai Szövetsége által – a hegyvidéki területeket célzó európai politikákról szóló zöld könyv kidolgozásának tárgyában – feltett kérdésre, a Régiók Bizottsága 2006. december 7-i plenáris ülésén folytatott strukturált párbeszéd keretében adott;

2. kiemeli, hogy a Lisszaboni Szerződés (158. cikke) a területi kohézió célkitűzéseinek meghatározásában elismeri, és kiemelt figyelemmel kezeli – más, állandó természeti vagy földrajzi hátrányban lévő régiók között – a hegyvidéki régiók igényeit;

3. emlékeztet arra, hogy a hegyvidékek nélkülözhetetlenek az Európai Unió lakossága egészének életéhez és tevékenységéhez természeti erőforrásaik, kulturális erőforrásaik – például a nyelvi sokféleség és a szaktudás –, valamint gazdasági erőforrásaik – többek között a mezőgazdaság, az ipar és a turizmus – révén;

4. megjegyzi, hogy a hegycsoportok az Európai Unió 21 tagállamát, Európa területének 35,69 %-át és az európai lakosság 17,73 %-át érintik ⁽¹⁾;

5. megjegyzi, hogy a hegyvidéki területek a világ földfelszíni kiemelkedéseinek 26 %-át teszik ki – és a világ lakosságának 10 %-a él ezeken a területeken – valamint a föld fenntartható fejlődésének lényeges elemét képezik, amint azt a riói Agenda 21 program 13. fejezete elismerte;

6. megállapítja, hogy a hegycsoportok megközelíthetősége sarkalatos pontja a valódi egységes piac elérésének, valamint a személyek, áruk és szolgáltatások szabad áramlása megvalósításának;

7. kiemeli, hogy a hegyvidéki területek közötti különbségek mellett a hegycsoportok – olyan régiókon és határokon átnyúló, nemzetek közötti térségek, amelyek egyesítik a hegyes vidékeket, a völgyeket és fennsíkakat, valamint a városi és vidéki területeket – koherenciáját is figyelembe kell venni;

8. megerősíti, hogy a hegyvidéki tájat hihetetlenül gazdag biodiverzitás jellemzi, ezért törekeny, és különösen érzékeny az éghajlati változásokra, így ez utóbbinak valódi korai figyelmeztetőrendszere;

9. megerősíti, hogy a hegyvidéki területek hagyományosan irányadóak a fenntartható fejlődés vonatkozásában, az állandó természeti hátránnyal szemben potenciálisan innovatívak;

10. emlékeztet arra, hogy a területi önkormányzatok jelentős tapasztalattal rendelkeznek a hegyvidékek fenntartható fejlődése területén;

11. emlékeztet az Európai Parlament, a Régiók Bizottsága és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság azon erőfeszítéseire, amelyeket – vélemények és tanulmányok kidolgozása révén – annak érdekében tettek, hogy a hegyvidéki régiókat megfelelő-képpen figyelembe vegyék az európai politikákban;

12. megállapítja, hogy mind a mai napig nem létezik hegyvidéki területeket célzó – a tengerparti régiókat, vagy a városi területeket célzó, megvalósított modell mintájára – európai politika, sem integrált közösségi stratégia;

Az Európai Unió jobb kormányzásáért

13. megjegyzi, hogy a hegyvidéki területi önkormányzatok kötődnek autonómiájukhoz, és a szubszidiaritás elvének tiszteletéhez, az alulról felfelé irányuló európai kormányzást tükröző megközelítés mellett;

14. megjegyzi, hogy a hegyvidékek egyrészt állandó természeti és földrajzi hátrányokkal küzdő területek, másrészt pedig természeti és humán tőkével rendelkező, a növekedést és a munkahelyteremtést ösztönző régiók;

15. megjegyzi, hogy az európai politikákat a fenntartható fejlődés olyan integrált stratégiájában kell egyesíteni, amely képes a hegyvidékek különböző realitásához alkalmazkodni;

16. megállapítja, hogy az EU-nak sürgősen kiegyensúlyozott és méltányos munkába kellene kezdenie az európai városi, tengerparti, gyéren lakott és hegyvidéki területek sokszínűségének fenntartható érvényesítése érdekében;

17. emlékeztet a hegyvidékek lakossága tájrendezésben és a hegyvidéki környezet egyensúlyának kialakításában nyújtott szerepének és munkájának fontosságára;

18. támogatja a régiók és a helyi önkormányzatok intézkedéseit és az őket tömörítő hálózatokat, amelyek a megújított lisszaboni és göteborgi célkitűzések értelmében a bevált gyakorlatok cseréjén munkálkodnak;

19. emlékeztet a lisszaboni stratégia és a 2007–2013 közötti kohéziós politika hegyvidéki és más területekre – mint az európai globális versenyképesség motorjaira – vonatkozó irány-mutatásainak helytállóságára;

⁽¹⁾ „Hegyvidéki területek Európában: Elemzés az EU jelenlegi és jövőbeli tagállamai, valamint más európai országok hegyvidéki területeiről” – a Nordregio tanulmánya a Regionális Főigazgatóság részére, 2004. január
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/montagne/mount1_fr.pdf.

20. emlékeztet az európai politikák határokon átnyúló és nemzetek közötti dimenziójának az európai térség integrációjában betöltött központi szerepére;

21. hangsúlyozza, hogy közelíteni kell Európa politikáját és közigazgatását a polgárok mindennapi életéhez;

Integrált megközelítés a hegyvidékek számára, mint általános irányadó elv

22. a hegyvidékek (Alpok, Pireneusok, Kárpátok, az Ibériai-hegység, a Balkán-hegység, a mediterrán hegységek – köztük a szigeteken található hegységek –, az Észak-, és Közép-Európában található hegységek stb.) szintjén és azok országhatárokon átnyúló és nemzetek közötti dimenziójában végzett munka európai szintű többletértékére fekteti a hangsúlyt;

23. kiemeli a hegyvidéki területek jelentőségét a természeti és kulturális erőforrások terén;

24. emlékeztet a hegyvidéket célzó, nemzeti és regionális integrált politikák jelentős számára;

25. figyelembe veszi azt a munkát, amit az Alpok-egyezmény, és a Kárpátok Egyezmény elindítása jelentett;

26. értékeli az eurorégiók, valamint a munkaközösségek közvetítő és szervező munkáját a határ menti régiókban;

27. a hegyvidékeket célzó, valódi európai integrált stratégia kialakítását szeretné, hogy a jelenleg kidolgozás alatt álló területi kohézióról szóló fehér könyvben várható előrelépéseket ágazat-közi módon kiegészítsék;

A különböző politikák mint az integrált hegyvidéki politika eszközei

28. kiemeli, hogy egy európai hegyvidéki politika érintené az – európai szinten részben már szabályozott, ám integrált megközelítésben még nem összehangolt – ágazati politikák nagy részét;

29. az alábbiakban felsorolja azokat a fontos politikai területeket, amelyeket az aktív hegyvidéki politikának figyelembe kell vennie:

- gazdasági, társadalmi és területi kohézió, ezen belül a régiókon és határokon átnyúló, valamint nemzetek közötti együttműködés,
- mezőgazdaság és vidékfejlesztés,
- idegenforgalom,
- ipar és kkv-k,
- éghajlatváltozás, megújuló és természeti erőforrások (víz, levegő, magashegyi nap, fa, biomassza),
- környezetvédelem, biológiai sokféleség, természeti- és kultúrtájak,
- közlekedés és IKT, helyi hozzáférés és transzeurópai hálózatok,

- verseny, egységes piac, általános érdekű szolgáltatások és PPP,
- kutatás és innováció,
- kulturális és nyelvi sokféleség, oktatás és képzés;

Az Európai Unió hegyvidéki területeket célzó cselekvési terve felé

30. kéri, hogy az Európai Unió egy valódi, a hegyvidéki területek egészét célzó, sokszínűségüket tiszteletben tartó, európai, integrált politikát valósítson meg;

31. támogatná, ha az Európai Bizottság és a EU-tagállamok a megújított lisszaboni és göteborgi stratégiák általános célkitűzéseit aktívan, a hegyvidékek versenyképességét és fenntartható fejlődését célzó európai cselekvési terven keresztül alakítanák ki;

32. javasolja az európai intézményeknek, hogy vegyék figyelembe a területek sajátosságait a „jobb szabályozás” érdekében tett lépéseik során;

33. kéri az Európai Bizottságot, hogy ismerje el azt a pozitív és sokszínű hozzájárulást, amelyet a helyi és regionális önkormányzatok a hegyvidéki területek fenntartható fejlődésében nyújtanak, és hogy integrálja ezt az új európai hegyvidéki politikába;

34. az Európai Bizottságnak e három fő téma figyelembevételét ajánlja:

- a. a hegyvidéki területek vonzóságának és megközelíthetőségének javítása vállalkozások és új lakosok fogadása érdekében ott, ahol ez környezeti károk okozása nélkül kivitelezhető, különösen a szárazföldi és digitális kommunikációs csatornák javítása, a transzeurópai hálózatokhoz való kapcsolódás terjesztése által, valamint azzal, hogy ösztönzi az újítást és az alkotást a szakismeretek, a humán erőforrások, valamint a vállalkozói szellem érvényre juttatásában;
- b. a hegyvidéki területeknek a saját forrásaik oldaláról való szemlélete és sajátosságaik figyelembevétele annak érdekében, hogy meghaladhassák az állandó természeti hátrányukból adódó többletköltséget, és hogy fenn tudják tartani az általános érdekű szolgáltatásokat;
- c. klaszterek és versenyképességi pólusok kifejlesztése a különböző tevékenységi ágazatok egyesítése és egységesítése érdekében, a fenntartható fejlődés céljából;

35. javasolja az Európai Bizottságnak, hogy a hegyvidéki területeket tegye az újítás, a tudásalapú társadalom és a fenntartható fejlődés modelljeivé;

36. szeretné, ha a hegyvidéki régiók folytatnák a – hagyományuk ihlette – innovációs lépések fejlesztését, és javítanák a területükön működő kkv-k versenyképességét;

37. azt javasolja az Európai Bizottságnak és az EU tagállamainak, hogy vegyék figyelembe a területek egymástól különböző foglalkoztatási és képzési igényeit;

38. azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy – a természetvédelmi parkok tapasztalatára építve – fejlesszék ki az elszigetelt magas, valamint közepes hegyi régiók integrált igazgatási módszerét, melynek segítségével kombinálni lehetne a természeti erőforrások védelmére irányuló politikákat – elsősorban a Natura 2000 eszközeinek segítségével – a hegyvidéki területek kiegyensúlyozott fejlődésére irányuló politikákkal;

39. javasolja az Európai Uniónak, hogy integrálja a területi sajátosságokat polgári védelmének európai rendszerébe, amely előtt ismertek a természeti kockázatok és kényszerek, és így a polgári védelem, illetve a hegyvidéki területen történő segítségnyújtás nagyon eltérő technikái;

40. arra szólít fel, hogy a KAP reform keretében vegyék figyelembe a hegyvidéki mezőgazdaság, állattenyésztés és szőlészet-borászat által a tájak megőrzésében, a víz minőségében, valamint a jó minőségű és területi sajátosságokat hordozó termékek termelésében játszott stratégiai szerepet. Ez az új, a területi jellegre több hangsúlyt fektető közös agrárpolitika a minőségi, alacsony hozamú termelést segítené elő, amely az európai mezőgazdaság lényegi, környezeti szempontból pedig elsődleges összetevője;

41. felkéri az Európai Bizottságot, az Európai Parlamentet és az Európai Unió Tanácsát, hogy terjesszenek elő olyan intézkedésekből álló kiegyensúlyozott csomagot, amelyek alkalmasak a tejkvótarendszer megszűnésének ellensúlyozására elsősorban a hegyvidéki és a középhegységekben található régiókban. Ezeket az intézkedéseket a piaci rendtartás már nem alkalmazott eszközeire fenntartott forrásokból kell finanszírozni, de nem a közvetlen kifizetések terhére. A hegyvidéki és a középhegységek régióiban folytatott mezőgazdaság, a kültéri állattartás és tejtermelés megtartása érdekében pedig gazdaságosabb megközelítésmódot kell kifejleszteni a második pillér számára, többek között kereskedelmi lehetőségek teremtése céljából, és ezáltal támogatni kell a természet és a környezet számára jelentős nyereséget termelő gazdaságokat a természeti és földrajzi hátrányban szenvedő területeken;

42. felkéri az európai intézményeket, hogy saját politikáik területén gondolják át a hegyvidéki erdőségek, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás szerepét az érintett erdőségek, és különösen a lakóterületek védelmének biztosítása érdekében, valamint azt, hogy ezáltal miként tudnak hozzájárulni a természeti erőforrások és a biodiverzitás megőrzéséhez az éghajlatváltozás elleni küzdelem, a levegő és a víz minőségének megőrzése, a táj védelme, valamint a hegyvidéki területek társadalmi-gazdasági fejlődése érdekében;

43. alátámasztja, hogy napjainkban az erdőgazdálkodásnak, mint tevékenységnek, Európában nincs kihasználva az összes lehetősége, mind környezeti szerepét, mind gazdasági termékeit (energia, építésszet, alapanyag) tekintve;

44. felkéri az uniós intézményeket, hogy illesszék be az európai területekről készített elemzésükbe a hegyvidéki régiók energetikai kihívásait és termelői képességeit a megújuló energiaforrások (vízerőművek, nap- és szélerőenergia, biomassza és fa) és a passzív házépítés vonatkozásában;

45. felkéri az uniós intézményeket, a nemzeti és regionális állami bankokat, valamint az európai szénalapot, vagy BlueNext-et, hogy vegyék figyelembe a hegyvidéki környezet (erdők, rétek és magaslati legelők) minőségének a szén-dioxid csökkentéséhez való pozitív hozzájárulását, amelyet anyagilag a szén-dioxidkibocsátási tanúsítványrendszeren, vagy a szén-dioxid-kvótarendszeren keresztül lehetne hasznosítani;

46. emlékeztet arra, hogy a transzeurópai energiahálózatoknak, a közlekedésnek és az IKT-nak integrálniuk kell a valós területi dimenziót, és így figyelembe kell venniük az átszelt régiók földrajzi, környezeti és emberi adottságait, hogy a kommunikáció és a csere valódi európai hálózataivá váljanak a kontinens szintjén, a helyi lakosok által támogatva;

47. javasolja, hogy tanulmányozzák a hegyvidéki városok integrált és fenntartható helyi közlekedésének kísérleteit az európai fenntartható városi közlekedésről való viták során;

48. kitart amellett, hogy szükség van a hegyvidéki régiók és a többi régió lakossága közötti állandó összeköttetésre a megújított európai növekedési és foglalkoztatási célkitűzések elérése érdekében;

49. kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen meg mindent a digitális megosztottság csökkentése érdekében, és tegye elérhetővé minden régió és európai polgár számára a földi vagy műholdas szélessávú, vagy a nagyon gyors adatátviteli lehetőségeket, többek között az i2010 európai integrációs kezdeményezés keretén belül;

50. javasolja, hogy a külpolitikába és a szomszédsági politikába integrálják a hegyvidéki dimenziót, bizonyos számú nemzetközi geopolitikai kérdések formájában, olyan kihívásokon keresztül, mint a víz és a természeti erőforrások, a kulturális sokszínűség tisztelete és az oktatás, a fenntartható gazdasági fejlődés és a migráció;

51. javasolja az Európai Bizottságnak, hogy az európai polgárok mindennapi életéhez való közeledés érdekében bontsa régiókra kommunikációs stratégiáját;

52. javasolja, hogy a területi dimenziót még jobban vegyék figyelembe az európai politikákban, a közösségi döntéshozatali folyamatokban és a bizottsági eljárás során az európai demokrácia javítása érdekében;

53. felkéri az Európai Parlamentet, hogy határozza meg az Európai Unió intézkedéseinek hegycsoportonkénti pénzügyi hatását;

54. javasolja, hogy a kohéziós politikát a hegycsoportok szintjén, partnerségben koordinálják, hogy elkerüljék a szétszóródást, és javítsák a strukturális intézkedések stratégiai dimenzióját;

55. javasolja, hogy a többi, területi hatással rendelkező közösségi politika operatív tervezése szintén a hegycsoportok e megfelelő szintjén összpontosuljon átfogó, integrált és partnerségi stratégiák meghatározása érdekében;

56. támogatja a területfejlesztésért felelős miniszterek tanácsának arra irányuló fellépését, hogy a Területi menetrendről szóló cselekvési terv keretében megvizsgálja az éghajlatváltozás hegyvidéki területekre gyakorolt hatását, és kéri az Európai Bizottságot, hogy építse be ezt a kérdést jogalkotási munkájába és javaslataiba;

57. támogatja a kohéziós politika központi szerepét a hegyvidéki területek európai stratégiájában, csakúgy, mint a területi kohéziós célkitűzés és az Interreg programok kísérleti szerepét;

58. kéri a tagállamokat és azok parlamentjeit, hogy az európai területi együttműködési csoportosulásról szóló rendelet elfogadási eljárása keretében vegyék tekintetbe egy közös jogi eszköz alapvető fontosságát a hegyvidéki területekre vonatkozó területi együttműködés érdekében;

59. kiemeli annak szükségességét, hogy a belső piaci és versenypolitikák keretében vegyék tekintetbe az általános érdekű szolgáltatások, illetve a köz- és magánszféra partnerségek hegyvidéki gazdaságban betöltött döntő szerepét, valamint az ezeken az állandó természeti hátrányokkal küzdő területeken állandó gazdasági és társadalmi többletköltségek meghaladását az elnéptelenedés elkerülése és a források hatékonyabb kihasználása érdekében;

60. kéri az Európai Bizottságot, hogy konzultáljon az Alpok Egyezmény és a Kárpátok Egyezmény minden érintett szereplő-

jével és megfigyelőjével az egyezmények irányításának tanulmányozása és célkitűzéseinek értékelése, valamint annak érdekében, hogy ezen az alapon döntés szülessen arról, hogy sor kerüljön-e az első jegyzőkönyveinek ratifikálására, illetve a második aláírására és ratifikálására vagy sem, és amennyiben igen, játsszon ösztönző szerepet ezekben a transznacionális egyezményekben;

61. javasolja, hogy szenteljenek európai évet a hegyvidék témájának, és az Európai Bizottság a Régiók Bizottságával karöltve évente kétszer rendezzen európai konferenciát a hegyvidékről, a 2002-es konferencia mintájára;

62. kéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy a kinevezéseket megelőző meghallgatások során – meghatározott módon – önálló biztosra bízsa a hegyvidékkel kapcsolatos hatáskört, aki egyéb feladatai mellett koordinálná az Európai Bizottság ezen transzverzális területi kihívásra vonatkozó fellépéseit;

63. kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatokat egy, a hegyvidéki területeket célzó európai politikák jövőjéről szóló zöld könyvben, az Európai Bizottság és a tagállamok, valamint a társadalmi-gazdasági és környezetvédelmi szereplőkkel kiegészült helyi és regionális önkormányzatok irányította integrált és partnerségen alapuló európai hegyvidéki stratégia előzményeként, és a hegyvidéki területi önkormányzatok országos és európai szervezeteinek bevonása révén.

Kelt Brüsszelben, 2008. június 19-én.

a Régiók Bizottsága

elnöke

Luc VAN DEN BRANDE